

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ในเรื่องพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอของนักเรียนในจังหวัดภาคใต้ ไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดทำมาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องและใกล้เคียงนำมาประกอบเพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาดังนี้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

กองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข (2532) ได้จัดการประชุมปฏิบัติการ นักวิชาการสุขศึกษา เรื่องการพัฒนางานสุขศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่มีผลต่อปัญหา สาธารณสุขกลุ่มภาคใต้ในเรื่องปัญหาโรคพยาธิปากขอในจังหวัดภาคใต้ มีการวิเคราะห์ สถานการณ์ของปัญหา พอสรุปปัญหาพยาธิปากขอได้ดังนี้

ปัญหาและระบาดวิทยาของปัญหา

1. อัตราความชุกของโรคในภาคใต้ร้อยละ 75.9
 2. ความรุนแรงของโรคมีผลต่อความเจริญเติบโตของร่างกายและสติปัญญา ในเด็ก ประสิทธิภาพการทำงานในผู้ใหญ่ลดลงร้อยละ 30 ทำให้เกิดโรคแทรกซ้อน คือ โลหิตจาง ขาดสารอาหาร ปวดขม อากาเรื้อยชาและอาจตายได้ในที่สุด
- อัตราเสี่ยงของการเกิดโรคในชุมชนสูง
3. ผลกระทบของปัญหาด้านเศรษฐกิจ และสังคม
 4. กลุ่มเสี่ยง กลุ่มอายุตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมง และนักเรียนชั้นประถมศึกษา

5. สถานที่ พื้นที่ทั่วไปมีความชุ่มชื้น ดินปนทราย
6. เวลา เป็นได้ตลอดปี

องค์ประกอบของปัญหา

1. พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องได้แก่
 - ไม่ถ่ายอุจจาระในส้วม ปัจจัยทางพฤติกรรมคือ ไม่เห็นความสำคัญของการสร้างส้วม มีส้วมแต่ไม่ใช้เพราะความเคยชินและไม่มีการฝึกถ่ายอุจจาระให้เป็นเวลา
 - ไม่สวมรองเท้า ปัจจัยทางพฤติกรรมคือ ไม่เห็นความสำคัญของการใช้รองเท้า มีแต่ไม่ใช้เพราะความเคยชิน ไม่สะดวกในการปฏิบัติงานและขาดความรู้
 - ขาดสุขนิตยการบริโภค กินผักสดที่ไม่สะอาด ดื่มน้ำไม่สะอาด (มีตัวอ่อนระยะติดต่อปะปนอยู่) ปัจจัยทางพฤติกรรมคือ ขาดความรู้ ตีตราสชาติ และไม่รู้จักอบรมสุขนิตยแก่สมาชิกในครอบครัว
 - พฤติกรรมการรักษาไม่ถูกต้อง ผู้ใหญ่กินยาบำรุง ปัจจัยทางพฤติกรรมคือไม่รู้ว่า เป็นโรคพยาธิปากขอ
2. สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ภาวคิต์เหมาะสมกับการเจริญเติบโตและการแพร่ระบาดของพยาธิปากขอ ปัจจัยทางพฤติกรรมคือ มีฝนตกชุกตลอดปี อากาศชื้น มีดินปนทรายและมีปาร่มรั้น
3. วัฒนธรรม
 - มีการสร้างบ้านในสวน ปัจจัยทางพฤติกรรมคือ ความสะดวกในการประกอบอาชีพ แสดงกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดิน และมีพื้นที่มาก
 - การละเล่นพื้นบ้านบนพื้นดิน (ต้องเล่นเท้าเปล่า) เช่น อีฉุด สะบ้า เรือบิน ตี เตย ปัจจัยทางพฤติกรรมคือ ความสะดวกคล่องตัวในการเล่น
4. เศรษฐกิจ ยากจนไม่มีเงินสร้างส้วม ไม่มีเงินซื้อรองเท้า ปัจจัยทางพฤติกรรมคือ ขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ ขาดความกระตือรือร้นในการประกอบอาชีพ

5. อาชีพ ลักษณะการประกอบอาชีพ ทำนา ทำสวน ทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคพยาธิปากขอสูง ปัจจัยทางพฤติกรรมคือขาดความรู้ในการป้องกันตนเอง มีความเคยชิน

6. เทคโนโลยี ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีในการทำลายเชื้อโรค และป้องกัน การติดโรคเช่น การใช้คลอรีน ต่างหับทิม น้ำส้มสายชู การใช้รองเท้าบูท ปัจจัยทางพฤติกรรมคือ ไม่มีความรู้ในการปรับปรุงน้ำดื่มน้ำใช้ และการใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรค

7. การบริการสาธารณสุข หลักสูตรการศึกษาของกระทรวงสาธารณสุข เน้นกระบวนการทางสุขศึกษา นักวิชาการสุขศึกษามีไม่เพียงพอ ทำให้มีปัญหาในเรื่อง การวางแผนงานสุขศึกษา ผู้บริหารงานสุขศึกษาไม่ได้จบวิชาชีพสุขศึกษา ปัจจัยทางพฤติกรรม คือ ไม่มีนโยบายชัดเจน ทุกหน่วยงานยังไม่เข้าใจบทบาทที่จะให้ความร่วมมือ ไม่เห็นความสำคัญของงานสุขศึกษา

กรมควบคุมโรคติดต่อ (2532) ได้ทำโครงการควบคุมโรคพยาธิปากขอ ในจังหวัดภาคใต้ ปี พ.ศ. 2532 - 2534 เนื่องจากประชาชนในจังหวัดภาคใต้มีอัตราการเป็นโรคพยาธิปากขอสูงกว่าภาคอื่น ทำให้ประชาชนเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมาก ผู้ป่วยมีอาการชืด โลหิตจาง อ่อนเพลีย บวม ชิดมาก ๆ หัวใจวายและอาจตายได้ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง เกิดการสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งต้อง เสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลอาการของโรคด้วย ดังนั้นเพื่อลดอัตราการชุกชุมของ โรคพยาธิปากขอ กรมควบคุมโรคติดต่อจึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น เพื่อปรับสภาพความ เป็นอยู่ทางด้านสุขภาพอนามัย สังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในภาคใต้ให้ดีขึ้น โดยมี วัตถุประสงค์ดังนี้ เมื่อสิ้นสุดโครงการนี้แล้ว ความชุกชุมและความรุนแรงของโรคพยาธิ ปากขอ ในประชาชนในชนบทในจังหวัดที่ดำเนินการจะลดลงเหลือไม่เกินร้อยละ 50 และอยู่ในระดับต่ำคือ ผู้ป่วยโรคพยาธิปากขอที่ไขพยาธิปากขอในอุจจาระอยู่ในระดับต่ำ (น้อยกว่า 2,000 ฟองต่ออุจจาระหนัก 1 กรัม)

กรมอนามัย (2532) ได้ทำโครงการส่งเสริมการสร้างร่วมที่ถูกลุกลักษณะ เพื่อควบคุมโรคพยาธิปากขอในจังหวัดภาคใต้ปี พ.ศ. 2532 - 2534 เนื่องจากประชาชนในจังหวัดภาคใต้มีอัตราการเป็นโรคพยาธิปากขอสูงกว่าทุกภาค เพราะสภาพทางภูมิศาสตร์เอื้อต่อการเจริญเติบโตและยึดอายุตัวอ่อน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมไม่เพียงพอ การถ่ายนอกส้วมเนื่องจากต้องไปทำสวนและพฤติกรรมที่ไม่สวมรองเท้า เพราะฉะนั้นการควบคุมโรคพยาธิปากขอให้ได้ผลจะต้องดำเนินการให้ครบวงจรชีวิตของพยาธิปากขอ นอกเหนือจากการให้ยาถ่ายคือ การสร้างส้วม และถ่ายในส้วมที่ถูกลุกลักษณะ รวมทั้งการให้ความรู้ ดังนั้นกองสุขาภิบาล กรมอนามัย จึงได้ดำเนินการส่งเสริมการมีและการใช้ส้วม โดยเร่งดำเนินการขยายพื้นที่และเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความชุกชุม และความรุนแรงของโรคพยาธิปากขอ โดยการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายมีและใช้ส้วมที่ถูกลุกลักษณะ

พจน์ สุจ้านงค์ (2513) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาถึงเหตุผลทางเศรษฐกิจและสังคมเกี่ยวกับการสร้างส้วมและใช้ส้วมในหมู่บ้านม่วงคำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงเหตุผลทางเศรษฐกิจและสังคมเกี่ยวกับการสร้างส้วมและใช้ส้วมในหมู่บ้านม่วงคำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เดีก่อนวัยเรียนนั้น ยังไม่รู้จักการใช้ส้วม ส่วนเด็กในวัยเรียนถึงแม้จะรู้จักใช้ส้วมมาจากโรงเรียน แต่พ่อแม่ของเด็กมักไม่ชอบให้เด็กเข้าไปถ่ายในส้วม เพราะกลัวว่าเด็กจะเข้าไปทำสกปรก ถ่ายแล้วไม่ชำระล้างให้สะอาด พ่อแม่จึงมักแนะนำให้เด็กเข้าไปถ่ายในป่าข้างบ้าน การใช้ส้วมของเด็กจึงมีน้อย คนสูงอายุไม่ชอบใช้ส้วมเพราะติดนิสัยมาจากบรรพบุรุษ รวมทั้งตนเองก็ได้ปฏิบัติมาตั้งแต่เด็กจนเกิดความเคยชิน การที่เจ้าหน้าที่จะเข้าไปเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนกลุ่มนี้ เป็นการยากถึงแม้บางรายมีการเปลี่ยนแปลงก็เป็นไปอย่างช้ามาก ในครอบครัวที่มีผู้หญิงหม้ายนั้น ไม่มีผู้ชายช่วยเหลือสร้างส้วมให้ ถึงแม้จะมีทุนทรัพย์แต่ตนเองก็ทำไม่เป็น เพราะประชาชนในชนบทมักหัดให้ผู้หญิงทำแต่งงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ส่วนงานปลูกสร้าง หรืองานที่ต้องออกกำลังกายมักเป็นเรื่องของผู้ชาย การขออาศัยใช้ส้วมของคนอื่นหรือการสร้างส้วม

รวมกับคนอื่น นอกจากส้วมจะไม่พอกับความต้องการของคนที่ใช้ส้วมแล้ว ผู้ขออาศัยใช้มักเกิดความเกรงใจผู้เป็นเจ้าของส้วมที่แท้จริงหรือการรักษาความสะอาดของส้วมขาดการเอาใจใส่ เพราะไม่ใช่ของตนบางรายเกิดเป็นปากเสียงกันขึ้น จึงต้องเข้าไปถ่ายในป่าข้างบ้านตามเคย ผู้ที่มีรายได้สูงมีการยอมรับการสร้างและใช้ส้วม ส่วนผู้มีรายได้ต่ำไม่มีโอกาสที่จะสร้างส้วมได้ ทั้ง ๆ ที่อยากสร้าง แต่ไม่มีเงินสร้าง จากการสังเกตสภาพบ้านเรือน โดยถือมาตรฐานห้องถิ่นเป็นเกณฑ์ปรากฏว่าบ้านที่สร้างมั่นคงแข็งแรงแทบทุกบ้านจะมีส้วมใช้ ทั้งนี้เป็นเพราะฐานะทางเศรษฐกิจติดกับบ้านที่เป็นกระต๊อบ ซึ่งฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จึงไม่สามารถสร้างส้วมได้ ผู้ที่มีการศึกษาสูง มักได้รับการอบรมให้มีความรู้ด้านสุขภาพอนามัยมากกว่าผู้ไม่เคยได้รับการศึกษาเลย จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษานั้นมีส่วนช่วยในการสร้างและใช้ส้วมอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนั้นพบอีกว่า ปัจจุบันแม้ประชาชนในหมู่บ้านมีส้วมใช้แล้วกว่าร้อยละ 40 แต่บางคนไม่ยอมใช้ ทั้งนี้เพราะนิสัยและความเคยชินซึ่งไม่ยอมเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพซึ่งบังคับให้ประชาชนเหล่านี้ออกไปทุ่งนาแต่เช้า เลยถือโอกาสถ่ายลงในทุ่งนาตามความเคยชิน

สันต์ศิริ ศรมณี และคณะ (1973) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบทางด้านสังคม เศรษฐกิจและภาวะสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับการป่วยด้วยโรคพยาธิของประชาชนรอบเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบทางด้านสังคม เศรษฐกิจและภาวะสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับการป่วยด้วยโรคพยาธิของประชาชนรอบเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น การศึกษาทำโดยคัดเลือกหมู่บ้าน 3 หมู่ ซึ่งตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันรอบทะเลสาบน้ำพอง และทำการบันทึกสิ่งแวดล้อมทางด้านสุขภาพมาตลอดร่างกาย และตรวจจุลจากระจากการสังเกตการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนในท้องที่ที่ศึกษาพบว่า การจับสัตว์น้ำจากทะเลสาบทำรายได้ให้กับครอบครัวเป็นส่วนใหญ่และเป็นหน้าที่ของผู้ชาย ส่วนผู้หญิงมีหน้าที่อยู่บ้านทำงานบ้าน ปลูกข้าวและพืชผลในที่ดินเล็ก ๆ สำหรับสิ่งแวดล้อมด้านสุขภาพพบว่ามีจากจำนวนทั้งหมด 185 หลังคาเรือน มีส้วมเพียง 1 หลังคาเรือน ประชาชนเกือบทั้งหมดที่ไม่มีส้วมจะถ่ายในบริเวณรอบ ๆ ที่ไม่ไกลจากที่อยู่อาศัยมากนัก

ประกอบ มีสมบุรณ์ และคณะ (2520) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาถึงผลของ ยาถ่ายพยาธิมีเบลดาโซลในเด็กนักเรียน จังหวัดชุมพร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ถึงผลของยาถ่ายพยาธิมีเบลดาโซลในเด็กนักเรียนจังหวัดชุมพร โดยทำการสัมภาษณ์ ประชากรจำนวน 50 หลังคาเรือนในจังหวัดชุมพรพบว่า สภาพสุขภาพยาล้างแหวดล้อมมี ส้วมราดน้ำร้อยละ 44 ส่วนสภาพสุขภาพยาล้างแหวดล้อมอื่น ๆ เช่น การกำจัดขยะมูลฝอย ความสะอาดบริเวณบ้านและตัวอาคารอยู่ในขั้นพอใช้ เป็นที่น่าสังเกตุว่าในชนบทประชาชน ประชาชนยังใช้ส้วมหลุมที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ซึ่งเป็นปัจจัยประการหนึ่งซึ่งช่วยให้เกิดการแพร่ กระจายของโรคพยาธิติดต่อผ่านดินเพิ่มมากขึ้น ส่วนฐานะทางเศรษฐกิจพบว่าครอบครัว เด็กที่เป็นโรคพยาธิปากขอมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดี รายได้ของครอบครัวต่ำกว่า ร้อยละ 1,500 บาทร้อยละ 68 จากการให้สัมภาษณ์ของผู้ปกครองนักเรียนพบว่าเด็ก นักเรียนทุกคนเมื่อกลับถึงบ้านไม่สวมรองเท้าชอบเดินเท้าเปล่า ในผู้ใหญ่ก็เช่นเดียวกัน มักไม่นิยมสวมรองเท้าเมื่อไปกรีดยางหรือทำไร่ ทำนา มักสวมรองเท้า เมื่อไปงานบุญ งานประเพณีเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากการสวมรองเท้าทำให้ยุ่งยาก ต้องทำความสะอาด เมื่อเดินไปที่แฉะ ๆ ก็ทำให้รองเท้าติดดิน

วิชัย จันทร และคณะ (2528) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาผลของการ พัฒนางานสุขภาพยาล้างแหวดล้อมต่อความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพของ ประชาชนในชนบท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการพัฒนางานสุขภาพ ยาล้างแหวดล้อมต่อความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพของประชาชนในชนบท การศึกษาเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีระดับ การพัฒนาสุขภาพยาล้างแหวดล้อมต่างกัน กลุ่มที่หนึ่งมีระดับการพัฒนาสุขภาพยาล้างแหวดล้อมเกินเป้าหมายที่กำหนด ไว้ในแผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ 5 กลุ่มที่สองมีผลงานต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน แผน 5 ผลการศึกษาเรื่องการจัดดูจวาระ โดยการมีส่วนร่วมชี้พบว่าประชาชนทั้งสอง กลุ่มมีความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยประชาชนในหมู่บ้าน ที่มีระดับการพัฒนาสุขภาพยาล้างแหวดล้อมที่ดีจะมีทั้งความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติเรื่องการจัดดูจวาระ ดีกว่าประชาชนในหมู่บ้านที่มีระดับสุขภาพยาล้างแหวดล้อมต่ำ นอกจากนี้พบอีกว่าระดับการพัฒนาสุขภาพ ยาล้างแหวดล้อมในหมู่บ้านกับรายได้ของครัวเรือนและระดับการศึกษาของประชาชน มีความสัมพันธ์กัน

อย่างมีนัยสำคัญ

อุมานร ทรัพย์เจริญ (1986) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาอัตราการติดเชื้อมะเร็งต่ออวัยวะสืบพันธุ์และการติดเชื้อมะเร็งของพยาธิปากขอในสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านเนินสทอน อำเภอบางบาล จังหวัดนครนายก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงอัตราการติดเชื้อมะเร็งและการติดเชื้อมะเร็งของพยาธิปากขอในสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านเนินสทอน อำเภอบางบาล จังหวัดนครนายก โดยตรวจจักษุภาวะด้วยวิธีคาโตนิกสเมียร์ เทคนิค จำนวน 154 ราย พบว่า อัตราความชุกชมร้อยละ 62.4 อัตราความชุกในผู้ใหญ่สูงกว่าเด็กร้อยละ 71.7 และ 48.3 ตามลำดับ ความรุนแรงของการติดเชื้อมะเร็งอยู่ในระดับต่ำ ยกเว้นกลุ่มที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 55 ปีขึ้นไป ในกลุ่มที่มีการติดเชื้อมะเร็งทั้งเด็กและผู้ใหญ่เริ่มมีการติดเชื้อมะเร็งหลังการรักษาห่างจากครั้งแรกสองเดือน ส่วนกลุ่มที่ตรวจไม่พบการติดเชื้อมะเร็งว่า ภายหลังสิ้นสุดการศึกษา ผู้ใหญ่มีอัตราการติดเชื้อมะเร็งสูงกว่าเด็กร้อยละ 37.5 และ 23.3 ตามลำดับ ผลจากการสัมภาษณ์พฤติกรรมพบว่า ประชาชนที่ศึกษาหนึ่งในสามมักเดินเท้าเปล่า ในกลุ่มที่มีส้วมบางครั้งมักไม่ถ่ายในส้วมแต่ถ่ายตามป่า ท่ง นุ่มไม้ กลุ่มที่ไม่ถ่ายในส้วมส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเพราะไม่มีส้วม เหตุผลของการไม่มีส้วมส่วนใหญ่ไม่มีเงินสร้าง กลุ่มที่ไม่ติดเชื้อมะเร็งพยาธิปากขอทั้งหมดถ่ายเวลาเช้า ส่วนกลุ่มที่ติดเชื้อมะเร็งมักถ่ายในเวลาต่างกันทั้งสองกลุ่ม ส่วนใหญ่ใช้เวลาถ่ายอุจจาระน้อยกว่า 5 นาที หลังการถ่ายเสร็จสองในสามใช้กิ่งไม้ทำความสะอาด ที่เหลือใช้กระดาษหนังสือพิมพ์และใบไม้ทำความสะอาด ส่วนใหญ่หลังถ่ายอุจจาระเสร็จจะปล่อยให้แห้ง ส่วนน้อยเมื่อถ่ายเสร็จแล้วฝัง

สมบัติ อุตระกุล และคณะ (2529) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสาเหตุที่ประชาชนไม่มีส้วมใช้ในหมู่บ้านธรรมราช อำเภอลำลูกกา จังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ประชาชนไม่มีส้วมใช้ที่หมู่บ้านธรรมราช อำเภอลำลูกกา จังหวัดสุรินทร์ โดยวิธีการสัมภาษณ์ถึงสาเหตุที่ประชาชนที่ไม่มีส้วมใช้หรือไม่ใช้ส้วมพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องประโยชน์ของส้วม แต่ไม่มีส้วมใช้เพราะความยากจน ไม่มีเงินสร้าง ซึ่งมีปัจจัยเสริมอีกหลายประการที่เป็นแรงจูงใจให้ประชาชนในชนบทไม่มีส้วมใช้คือ สภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการไปถ่ายตามป่า

ตามทุ่งโดยให้ความเห็นว่าการไปทุ่งหรือการไปถ่ายตามป่านั้น มีความอิสระเสรี สะดวกกว่าการสร้างส้วมใช้ เมื่อสร้างส้วมรดน้ำ ต้องหาน้ำมาไว้ใช้ ต้องคอยดูแล ความสะอาดและการถ่ายในส้วมยังอึดอัด คับแคบ หายใจไม่สะดวก มีกลิ่นเหม็นอับ ๆ ไม่สะดวกสบายเท่าการไปถ่ายตามป่า ตามทุ่ง ลมพัดเย็นสบายและไม่มีกลิ่นเหม็น การตามอย่างกันพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังถ่ายในทุ่งเกือบทุกคนไม่มีใครเจ็บไข้ได้ป่วย หรือเดือดร้อนอย่างเห็นชัดแจ้ง ทุกบ้านจึงไม่มีส้วมเหมือนกัน นอกจากนี้ความเคยชิน สำหรับผู้สูงอายุเกิดความกลัว วิตกกังวล ทำให้ถ่ายไม่ออกเมื่อใช้ส้วม

วรรณภา นาราเวช (2532) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาาระชาตวิทยา ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมอนามัยกับการป่วยด้วยโรคพยาธิปากขอในจังหวัดชุมพร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมอนามัยที่มีความสัมพันธ์กับการป่วยด้วยโรคพยาธิปากขอของประชาชนในชุมชนชนบทจังหวัดชุมพร ที่หมู่ 7 บ้านยางค้อ ตำบลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ หมู่ 3 บ้านเขาสวนทุเรียน และหมู่ 8 บ้านห้วยกรวด ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จำนวน 778 ราย ผลการวิจัยพบว่าอายุระดับการศึกษาและอาชีพมีความสัมพันธ์กับการป่วยด้วยโรคพยาธิปากขอ ($P = 0.0002$, 0.0165 และ $P < 0.0001$ ตามลำดับ) รายได้ของครัวเรือนในหมู่ 7 บ้านยางค้อและหมู่ 8 บ้านห้วยกรวดมีความสัมพันธ์กับการป่วยด้วยโรคพยาธิปากขอ ($P < 0.0001$ และ $P = 0.0017$ ตามลำดับ) พฤติกรรมอนามัยที่มีความสัมพันธ์กับการป่วยด้วยโรคพยาธิปากขอได้แก่ พฤติกรรมการใช้ส้วมในการถ่ายอุจจาระ ($P = 0.0007$) โดยกลุ่มที่ใช้ส้วมเป็นบางครั้งมีโอกาสเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคพยาธิปากขอสูงกว่ากลุ่มที่ใช้ส้วมทุกครั้งประมาณ 1.26 เท่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการป่วยด้วยโรคพยาธิปากขออีกตัวแปรหนึ่งคือ การสวมรองเท้าเมื่อออกนอกบ้าน ($P = 0.0413$) โดยกลุ่มที่สวมรองเท้าไม่สม่ำเสมอมีโอกาสเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคพยาธิปากขอสูงกว่ากลุ่มที่สวมสม่ำเสมอประมาณ 1.07 เท่า

จิระศักดิ์ โรจนเปรมสุข และสุทธิ อธิปัญญาคม (2520) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องความรู้ ทักษะและการปฏิบัติในเรื่องอนามัยสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษา ปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร จาก 4 โรงเรียนจำนวน 440 คน ผลการสำรวจ

พบว่า ความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ทักษะคิดอยู่ในระดับดี นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการรณรงค์เพื่อให้อนามัยสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ส่วนการปฏิบัตินักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ถูกต้อง ยกเว้นบางเรื่องเช่น เกี่ยวกับมลภาวะของอากาศ

ชชนวนทอง ลือสุวรรณ (2520) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจพฤติกรรมทางด้านความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยและโรงเรียนบางกะปิจำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงของโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยและโรงเรียนบางกะปิมีการปฏิบัติทางด้านสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจและมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ระดับ .05

ผาสวรรณ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และโรงเรียนสายน้ำผึ้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติของนักเรียนทั้งสองโรงเรียน โดยทำการวิจัยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 412 คน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ อาชีพของมารดามีอิทธิพลต่อความรู้ด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน การปฏิบัติตนด้านสุขภาพอนามัยไม่เป็นที่พอใจ นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องโภชนาการ ผลการเปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติของนักเรียนทั้งสองแห่ง ปรากฏว่านักเรียนโรงเรียนสายน้ำผึ้งมีความรู้และทัศนคติดีกว่านักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิต ส่วนการปฏิบัติโรงเรียนมัธยมสาธิตปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าโรงเรียนสายน้ำผึ้ง

วิชิต ฉาติเพ็ชร (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบ พฤติกรรมทางด้านสุขภาพระหว่างนักเรียนไทยพุทธกับนักเรียนไทยมุสลิมระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายเขตการศึกษา 2 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางด้านสุขภาพระหว่างนักเรียนไทยพุทธกับไทยมุสลิมและหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและการปฏิบัติกับองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ระดับการศึกษาและอาชีพของบิดา มารดา เพศ และอายุของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตการศึกษา 2 จำนวน 478 คน เป็นนักเรียนไทยพุทธ 321 คน และนักเรียนไทยมุสลิม 157 คน ผลการวิจัยพบว่าความรู้และทัศนคติของนักเรียนไทย พุทธกับนักเรียนไทยมุสลิมแตกต่างกัน ส่วนการปฏิบัติของนักเรียน 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน องค์ประกอบที่มีผลต่อความรู้ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดาและอายุของ นักเรียน องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติได้แก่ ผู้ซึ่งนักเรียนอาศัยอยู่ ที่ตั้งที่นัก อาศัย เพศของนักเรียน ความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติด้านสุขภาพของนักเรียนมีความ สัมพันธ์กัน

ศุภลักษณ์ กุลโกวิท (2524) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสนใจทางด้าน สุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 3 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความสนใจทางด้านสุขภาพของนักเรียน ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เขตการศึกษา 3 ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 เขตการศึกษา 3 จำนวน 500 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนร้อยละ 80.87 สนใจเนื้อหาในหลักสูตรวิชาสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 โดยสนใจ ในหมวดสวัสดิภาพมากที่สุด และหมวดโภชนาการได้รับความสนใจน้อยที่สุด จากคำถาม ปลายเปิดนักเรียนสนใจหัวข้อในหมวดสุขภาพส่วนบุคคลและเรื่องมะเร็งมากที่สุด นักเรียนมีความสนใจทางด้านสุขภาพแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนหญิงสนใจมากกว่า นักเรียนชาย

สมปอง ยวงสะอาด (2528) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องเจตคติของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการดูแลสุขภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเจตคติ

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการดูแลสุขภาพของตนเองตามตัวแปรเพศ การศึกษา อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง โดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 480 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพของตนเอง นักเรียนหญิงมีเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพของตนเอง แตกต่างกับนักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนักเรียนหญิงมีเจตคติต่อการดูแลสุขภาพของตนเองดีกว่านักเรียนชายนักเรียนที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาแตกต่างกัน อาชีพแตกต่างกัน และรายได้แตกต่างกันมีเจตคติต่อการดูแลสุขภาพตนเองไม่แตกต่างกัน

สุภาภรณ์ สิทธิคง (2529) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามตัวแปรเพศ โดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสหศึกษาในกรุงเทพมหานครจำนวน 380 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการดูแลสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีการดูแลสุขภาพตนเองไม่แตกต่างกัน

กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ กรมพลศึกษา (2530) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพเพื่อแสวงหาลู่ทางไปสู่สุขภาพดีถ้วนหน้าเมื่อปี 2543 ศึกษาเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมสุขภาพและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพ และความสัมพันธ์ของพฤติกรรมสุขภาพด้านตัวแปร เพศ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดา มารดา บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย จำนวนสมาชิกในครอบครัว บริการสุขภาพ บริการอาหารกลางวันโรงเรียนจัดให้มีและสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติด้านสุขภาพของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั่วประเทศ จำนวน 2,112 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพเหมาะสม ในเรื่องสุขภาพและสิ่งแวดล้อม สุขภาพส่วนบุคคล อุบัติเหตุ การปฐมพยาบาล ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ การป้องกันโรค

และการรักษาตนเองและนักเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพยังไม่ถูกต้อง ควรมีการปรับปรุงแก้ไข ในเรื่องการบริโภค การใช้บริการสาธารณสุข การออกกำลังกาย การพักผ่อน และนันทนาการ

2. ปัจจัยการเรียนรู้มีผลต่อการปฏิบัติตนที่ถูกต้องและเหมาะสม ในเรื่องสุขภาพของนักเรียนทุกด้านและการปฏิบัติของนักเรียนเกือบทุกด้าน เนื่องมาจากการอบรมสั่งสอนของครูมากที่สุด รองลงมาได้แก่การเรียนรู้ด้วยตนเอง การได้รับคำแนะนำจากแพทย์ และมารดา

3. นักเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม ในเรื่องการใช้บริการสาธารณสุขเนื่องจากการไม่ได้รับความสะดวก ไม่เห็นความสำคัญ ทัศนคติและความเชื่อตามลำดับ

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน เรื่องการบริการสาธารณสุขคือ ระดับการศึกษาของมารดานั้น ในเรื่องการรับประทานอาหารเช้าด้วยช้อนไม้จำเป็นต้องล้างมือก่อนรับประทานอาหารเช้าได้คะแนนน้อยที่สุด นักเรียนหญิงกับนักเรียนชายมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ในเรื่องล้างมือก่อนรับประทานอาหารเช้าหรือหลังจากออกห้องน้ำมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักเรียนชาย

งานวิจัยในต่างประเทศ

จาลโซ, เบอนส์และรีเวอร์ (Jalso, Burns and River, 1965) ได้วิจัยเรื่องความเชื่อและการปฏิบัติเกี่ยวกับโภชนาการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 340 คน ในรัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ที่มีอายุ รายได้ ระดับการศึกษาและเพศแตกต่างกัน ใช้แบบสอบถามโดยให้ผู้ตอบตอบเองและให้ผู้เชี่ยวชาญสัมภาษณ์พบว่า มีสหสัมพันธ์อย่างสูง (0.63) ระหว่างคะแนนของความเชื่อกับคะแนนของการปฏิบัติทางโภชนาการแสดงว่าความเชื่อทำให้เกิดการปฏิบัติด้านโภชนาการและพบว่า การศึกษาสัมพันธ์กันอย่างสูงกับคะแนนการปฏิบัติและความเชื่อคือ ถ้ามีการศึกษาสูงขึ้นจะมีความเชื่อและการปฏิบัติที่มี

เหตุผลด้วย

เดนิสัน (Denison, 1969) ได้ทำการวิจัยเรื่องความแตกต่างในสุขปฏิบัติของนักเรียนที่มีฐานะต่ำและนักเรียนที่มีฐานะปานกลางในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา อัลเบิร์ต แกลลาตินในรัฐเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยได้ทำการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ 10 เรื่องคือ โภชนาการ สุขภาพจิต สุขภาพในครอบครัว โรคติดต่อ สวัสดิศึกษา การประชุมพยาบาล สุขภาพชุมชน สุขภาพฟัน สันทนาการและการพักผ่อน จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมสุขปฏิบัติของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความใกล้เคียงกันมาก แต่มีความแตกต่างกันในบางเรื่องคือ นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีสุขปฏิบัติ น้อยมากในเรื่องสวัสดิศึกษา การประชุมพยาบาลและสุขภาพฟัน ส่วนนักเรียนที่มีฐานะปานกลางจะมีสุขปฏิบัติ น้อยมากในเรื่องโภชนาการและสุขภาพจิต

เวด (Wade, 1970) ได้ทำการวิจัยเรื่องความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง สุขภาพและการสาธารณสุขของประชาชน โดยใช้แบบสอบถามพบว่า ความรู้เกี่ยวกับ สุขภาพจะขึ้นอยู่กับ อายุ การศึกษา รายได้และสถานภาพของการงาน และเพศหญิงจะมีความรู้ด้านสุขภาพดีกว่าเพศชาย

โฮเวลล์ (Howell, 1973) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจสถานภาพ ของสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่คัดเลือกในรัฐหลุยเซียน่า เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทางสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนในโรงเรียน ที่ใช้เนื้อหาวิชา สุขศึกษาตามหลักสูตรที่ฝ่ายการศึกษาของรัฐกำหนดกับนักเรียนในระดับเดียวกันที่เรียนใน รัฐอื่น โดยใช้แบบทดสอบความรู้ทางสุขภาพของไคแลนเดอร์ (Kilander Health Knowledge Test) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มที่ใช้หลักสูตรของฝ่ายการศึกษา ของรัฐได้คะแนนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้ใช้หลักสูตรของฝ่ายการศึกษาจากรัฐอื่น และ นักเรียนชายมีความรู้เรื่องสุขภาพแตกต่างจากนักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญโดยนักเรียน หญิงมีความรู้สูงกว่านักเรียนชาย

ชวาร์ท (Schwartz, 1975) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติและการปฏิบัติทางโภชนาการของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้หญิงทั้งหมด ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วเป็นเวลา 4 ปี โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่เคยเรียนวิชาคหกรรมศาสตร์ และกลุ่มที่ไม่เคยเรียน ผลการศึกษาพบว่า ความรู้กับเจตคติ และเจตคติกับการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กัน ส่วนความรู้กับการปฏิบัตินั้นไม่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

วินเซอร์ (Windsor, 1979) ได้วิจัยเรื่องการประเมินผลความต้องการด้านสุขภาพของนักเรียนวัยรุ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในมลรัฐฟิลาเดลเฟีย เพื่อสำรวจความต้องการด้านสุขภาพของนักเรียนวัยรุ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในมลรัฐฟิลาเดลเฟีย โดยเลือกนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 8 โรงเรียน จาก 24 โรงเรียน ในมลรัฐฟิลาเดลเฟียและครูที่เกี่ยวข้องทางด้านสุขภาพ โรงเรียนละ 1 คน ทดสอบแบบทดสอบแล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบความต้องการระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง และเปรียบเทียบความต้องการด้านสุขภาพระหว่างครูกับนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการทางสุขภาพของนักเรียนชายและหญิงต่างกันในเรื่องโภชนาการ โรคติดต่อ ปัญหาสุขภาพของชาติ อนามัยชุมชนและอนามัยส่วนบุคคล
2. ความต้องการทางด้านสุขภาพของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงตรงกันในเรื่องสุขภาพจิต เพศศึกษา การศึกษาเรื่องสุรา ยาสูบและยา การเจริญเติบโต การฆ่าเชื้อโรค สุขภาพผู้บริโภค การแต่งงาน และการครองเรือน การปฐมพยาบาล การฆ่าตัวตาย พัฒนาการของเด็กและความสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารก
3. ความต้องการด้านสุขภาพที่ตรงกันในเรื่องโภชนาการ เพศศึกษา สุขภาพผู้บริโภค อนามัยชุมชนและส่วนบุคคล

อะดูโรจา (Aduroja, 1984) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของปัจจัยโน้มน้าวปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยสร้างเสริมที่มีต่อพฤติกรรมสุขภาพ โดยศึกษาพฤติกรรมทางด้านสุขภาพและโภชนาการของนักเรียนระดับไฮสคูล รัฐลาโกส ประเทศไนจีเรีย กลุ่ม

ตัวอย่าง 400 คน จากโรงเรียนในเมือง ชานเมืองและชนบทผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยโน้มน้าว ปัจจัยสนับสนุน และปัจจัยสร้างเสริม กับพฤติกรรมทางด้านสุขภาพ และโภชนาการ สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
2. แต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
3. เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่าง ในเรื่องพฤติกรรมสุขภาพสุขภาพ และโภชนาการพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
4. ปัจจัยโน้มน้าว เป็นตัวชี้พฤติกรรมสุขภาพที่สำคัญที่สุดของนักเรียนในรัฐ ลากอส
5. ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ไม่ได้เป็นตัวชี้ที่ดีของการมีสุขภาพดี
6. การศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าความยากจนไม่ได้กีดขวางบุคคลจากการมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ดี

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงมีน้อย และจากการศึกษาพอจะสรุปได้เป็นสองประเด็นดังนี้

งานวิจัยที่ศึกษาในชุมชนเป็นการศึกษาเรื่องการสร้างส้วม การใช้ส้วมสุขภาพสิ่งแวดล้อม ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพ อัตราการติดเชื้อและการติดเชื้อของพยาธิปากขอในสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมอนามัยกับการป่วยด้วยโรคพยาธิปากขอพบว่า การใช้ส้วมมีน้อยเพราะกลัวสกปรก ติดนิสัยมาจากบรรพบุรุษ ส่วนการถ่ายอุจจาระในป่าเพราะอิสระ สะดวก ไม่วิตกกังวล ไม่ต้องทำความสะอาดและผู้ถ่ายในทุ่งไม่เกิดเจ็บไข้ได้ป่วยอย่างเห็นชัดเจน นอกจากนี้ผู้ที่ไม่ใช้ส้วมเพราะฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ในขณะที่ประชาชนยังใช้ส้วมหลุมที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ครอบครัวเด็กที่เป็นโรคพยาธิปากขอมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี เด็กและผู้ใหญ่มักไม่สวมรองเท้าเพราะทำให้ยุ่งยาก พฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับการป่วยด้วยโรคพยาธิ

ปากขอได้แก่พฤติกรรมการใช้ส้วมและการสวมรองเท้า โดยผู้ที่ใช้ส้วมบางครั้งและสวมรองเท้าไม่สม่ำเสมอมีโอกาสเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคพยาธิปากขอสูงกว่ากลุ่มที่ใช้ส้วมทุกครั้งและสวมรองเท้าสม่ำเสมอ นอกจากนี้ประชาชนที่มีระดับการสุขาภิบาลดีจะมี ความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติดีกว่าประชาชนในหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่ำ และระดับการสุขาภิบาลในหมู่บ้านสัมพันธ์กับรายได้และระดับการศึกษาของประชาชนด้วย

งานวิจัยที่ศึกษาในโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพในด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่พบว่า นักเรียนหญิงกับนักเรียนชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยนักเรียนหญิงดีกว่านักเรียนชาย ด้านความรู้มีทั้งอยู่ในระดับดีและระดับพอใช้ ส่วนเจตคติและการปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี และปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพได้แก่การอบรมสั่งสอนของครู การเรียนรู้ด้วยตนเอง การได้รับคำแนะนำจากแพทย์และมารดา

สำหรับงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอยังไม่มี มีเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพทั่ว ๆ ไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ปรากฏว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษาเรื่องพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอของนักเรียนในจังหวัดภาคใต้ ในการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนเรื่องโรคพยาธิปากขอในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรายวิชา พ 305 ซึ่งปัจจุบันนี้โรคพยาธิปากขอเป็นปัญหาหนึ่งของภาคใต้ ดังนั้นควรจะได้มีการสำรวจวิจัยว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านการเรียนเรื่องโรคพยาธิปากขออยู่ในระดับใด ถูกต้องและเหมาะสมเพียงใด ก่อนที่จะออกไปศึกษาต่อหรือออกไปประกอบอาชีพในสังคม ผลการวิจัยครั้งนี้จะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เกี่ยวกับโรคพยาธิปากขอว่าได้ผลหรือไม่เพียงใด ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนการให้มีประสิทธิภาพเพื่อแก้ปัญหาท้องถิ่นต่อไป